

Jordbruksutskottets yttrande

1978/79:4 y

med anledning av propositionen 1978/79:112 om regionalpolitik jämte motioner

Till arbetsmarknadsutskottet

Genom beslut den 5 april 1979 har arbetsmarknadsutskottet berett jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över prop. 1978/79:112 om regionalpolitik jämte motioner i vad avser särskilda åtgärder för glesbygder.

Jordbruksutskottet begränsar sitt yttrande till i propositionen framlagt förslag om *stöd till företag i glesbygder* och till de motionsyrkanden som har samband härmed.

Propositionen

Propositionen innefattar, såvitt nu är i fråga, ett förslag om att föra samman de anslag som f. n. är inriktade på att stödja sysselsättning, service och social omvårdnad i glesbygd, och att regeringen skall fördela medlen i form av ramar för de berörda länen. Möjligheterna att samordna och intensifiera glesbygdsinsatserna bör därmed öka. Stödet bör utgå i huvudsak i samma former som f. n. Nuvarande bestämmelser bör i huvudsak gälla även i fortsättningen. Vissa ändringar bör dock göras. Sålunda bör det regionalpolitiska jordbruksstödet, skärgårdsstödet och den del av stöd till hemarbete som inte inordnas i stiftelserna för skyddat arbete (prop. 1977/78:30, AU 1977/78:16, rskr 1977/78:74) slås samman till en stödform. Stödet bör därmed kunna lämnas till olika former av s. k. kombinationssysselsättning. Bidrag bör lämnas med högst 125 000 kr. Det bör enligt propositionen ankomma på regeringen att med utgångspunkt i gällande bestämmelser för de tre stödformerna utforma enhetliga regler för den nya stödformen, som bör benämnas stöd till företag i glesbygder.

Regeringens förslag överensstämmer med vad glesbygdsdelegationen förordat i sin rapport (Ds I 1978:37) Sysselsättning och service i glesbygd.

Det ankommer på regeringen att besluta om glesbygdsstödet administration. För riksdagens information berörs dock mot bakgrund av synpunkter som har kommit fram vid remissbehandlingen vissa frågor rörande handläggningsordningen. Sålunda anförs att länsstyrelsen bör ha det samordnande ansvaret för glesbygdsstödet och besluta om hur den av regeringen anvisade medelramen för länet skall fördelas geografiskt och på de olika ändamålen. Genom att riktlinjer för glesbygdspolitiken läggs fast i länsprogrammet garanteras kopplingen till den regionalpolitiska verksamheten i övrigt.

Fördelningen av medlen på län bör ske efter framställning från resp.

länsstyrelse. I regleringsbrev och genom ställningstagande till länsprogram har regeringen möjlighet att ge riktlinjer för hur glesbygdstödet bör fördelas.

Glesbygdsdelegationens förslag går ut på att länsstyrelserna efter samråd med berörda länsorgan skall besluta i de enskilda stödärendena. Länsstyrelserna skall enligt förslaget också ha möjlighet att delegera ärenden eller grupp av ärenden. Lantbruksstyrelsen, vissa länsstyrelser och LRF anser att lantbruksnämnderna bör besluta i sådana stödärenden som rör lantbruksföretag. Som skäl härför anges behov av samordning med bl. a. andra stödformer till jordbruk och trädgårdsnäring samt med jordförvärvslagstiftningen. Vidare framhålls att problem kan uppstå för företagen att avgöra vilken myndighet de skall vända sig till, eftersom man först efter prövning av det enskilda ärendet kan avgöra vilken stödform som är tillämplig och mest fördelaktig.

Arbetsmarknadsministern, som anför att stödet till företag i glesbygder till övervägande del torde komma att avse areella näringar, nämner att han efter samråd med jordbruksministern avser att föreslå regeringen att ärenden rörande det nya stödet normalt prövas av lantbruksnämnden. Det framhålls att nämnderna liksom nu skall ha erforderligt samråd med olika organ och myndigheter i ärenden som inte berör jordbruk, trädgårdsnäring eller rennäring. Om i något län en stor mängd ärenden har anknytning till verksamheten vid ett annat länsorgan, t. ex. den regionala utvecklingsfonden, bör ärenden som inte berör jordbruksfastigheter kunna handläggas där.

Övriga stödärenden bör prövas av länsstyrelsen.

Motionerna

I motionen 1978/79:1653 hemställs, såvitt nu är i fråga (yrkandet 5), med hänvisning till vad som anförts i motionen 1978/79:1652 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om behovet av regionalpolitiskt stöd till de areella näringarna.

I motionen 1978/79:2555 hemställs, att riksdagen måtte uttala 1. att det nya glesbygdstödet bör betraktas som inledningen till en regionalpolitiskt motiverad glesbygdspolitik, som utformas mer från sociala och sysselsättningspolitiska värderingar än från gängse jordbrukspolitiska principer, samt 2. att det nya glesbygdstödet bör administreras av länsstyrelsen, som har att samarbeta med statliga länsorgan, utvecklingsfonden och kommunerna för att ernå effektivitet, smidighet och en omsorgsfull resursanvändning, med rätt för länsstyrelsen att delegera lämpliga funktioner till nyssnämnda organ.

I motionen 1978/79:2562 hemställs, såvitt nu är i fråga (yrkandet 7 d), att riksdagen beslutar uttala att bl. a. lantbruksnämndernas rådgivningsverk-

samhet i ökad utsträckning inriktas på lokal rådgivning i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motionen 1978/79:2581 av Åke Wictorsson och Sven Lindberg hemställs att riksdagen beslutar dels 1. att hos regeringen anhålla att regler för den nya stödformen Stöd till företag i glesbygder föreläggs riksdagen för beslut, dels ock 2. att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om handläggningen av ärenden om glesbygdssöd på länsnivå där bestämmelserna skall tillkomma länsstyrelsen.

Utskottet

I samband med införandet av nuvarande särskilda stöd till lantbruksföretag m. m. i vissa glesbygder framhöll utskottet (JoU 1977/78:22) det angelägna i att man genom en aktiv regionalpolitik tar till vara alla realistiska sysselsättningsstillfällen för att åstadkomma en önskvärd utveckling i de utpräglade glesbygdssområdena. I sammanhanget anfördes att de areella näringarna därvid måste spela en huvudroll.

Ifrågavarande särskilda stöd till lantbruksföretag m. m. liksom det statliga stödet till skärgårdsföretag utgör värdefulla hjälpmedel i strävandena att uppnå ett sysselsättningsunderlag och över huvud taget förbättra situationen för befolkningen i berörda bygder.

I föreliggande proposition framlagt förslag om att stödet till lantbruksföretag och skärgårdsföretag förs samman i en stödform som också skall omfatta andra småföretag, hemslöjd, hantverk, småvarv m. m. bör som sägs i propositionen öka möjligheterna att samordna och intensifiera glesbygdssinsatserna. Utskottet vill för sin del biträda förslaget.

De bestämmelser som nu gäller för de båda förstnämnda stödformerna har utformats i enlighet med av riksdagen godkända riktlinjer. Utskottet har för sin del inte något att erinra mot att regeringen med utgångspunkt i gällande bestämmelser för berörda stödformer utformar enhetliga regler för den nya stödformen. Detta innebär bl. a. att utskottet avstyrker i motionen 2581 framfört yrkande om att de nya reglerna bör underställas riksdagen för beslut (yrkandet 1).

Glesbygdssdelegationens förslag innebär att länsstyrelserna efter samråd med berörda länsorgan skall besluta i de enskilda stödärendena. Detta har godtagits av arbetsmarknadsministern utom beträffande det nya stödet till företag i glesbygder, där han efter samråd med jordbruksministern i överensstämmelse med vad lantbruksstyrelsen, vissa länsstyrelser och LRF föreslår, har stannat för att ärendena normalt bör prövas av lantbruksnämnden.

Som framhålls i propositionen bör besluten i enskilda ärenden givetvis fattas på ett sådant sätt att handläggningen inte onödigtvis kompliceras och så att medlen får bästa effekt. Utskottet anser att arbetsmarknadsministern

anför övertygande skäl för sin uppfattning. Som nämns i propositionen torde sålunda stödet till företag i glesbygder till övervägande del komma att avse areella näringar. Likartat stöd till dessa näringar handhas av lantbruksnämnderna. Lantbruksnämnderna har stor erfarenhet av rådgivning och stöd till ensamföretagare med små företag. Nämnderna har vidare bl. a. genom sina ortsombud god lokal kännedom och förankring. Genom den satsning på lokalrådgivare i de bygder där glesbygdsstöd kommer att lämnas, som föreslagits i budgetpropositionen 1979 och som nyligen godtagits av riksdagen (JoU 1978/79:20 p. 3), kommer denna förankring att öka. Genom den rekommenderade handläggningsordningen säkerställs också samordningen med jordbrukspolitiken.

I propositionen förutsätts att nämnderna vid handläggningen av ifrågavarande stödärenden, på samma sätt som nu tillämpas i fråga om stödet till lantbruksföretag och skärgårdsföretag, skall ha erforderligt samråd med olika organ och myndigheter i ärenden som inte berör jordbruk, trädgårdsnäring eller rennäring. Utskottet är självfallet av samma uppfattning. Om i något län en stor mängd ärenden har anknytning till verksamheten vid ett annat länsorgan, t. ex. den regionala utvecklingsfonden, bör enligt arbetsmarknadsministerns mening ärenden som inte berör jordbruksfastigheter kunna handläggas där. Utskottet har för sin del inte något att erinra häremot. Som anförts i propositionen ankommer det emellertid på regeringen att besluta om stödets administration.

I överensstämmelse med sitt nu redovisade ställningstagande avstyrker utskottet i motionerna 2555 (yrkandet 2) och 2581 (yrkandet 2) framlagda förslag innebärande att beslutanderätten beträffande de enskilda stödärendena inom ramen för det nya glesbygdsstödet genomgående bör tillkomma länsstyrelsen.

Något riksdagens uttalande av det slag som förordas i motionen 2555 (yrkande 1) finner utskottet inte påkallat. Motionen avstyrks således även i förevarande del.

Syftet med det i motionen 1653 framförda yrkandet (yrkandet 5) om behovet av regionalpolitiskt stöd till de areella näringarna torde i allt väsentligt vara tillgodosett genom de förslag som framlagts i föreliggande proposition. Motionen synes därför inte påfordra någon särskild riksdagens åtgärd i förevarande del.

Enligt motionen 2562 bör lantbruksnämnderna satsa mer av sina resurser på en utbyggd lokalrådgivning, helt inriktad på glesbygdsområdena.

Utskottet vill erinra om att årets budgetproposition under det på tionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till lantbruksnämnderna innehöll förslag om en väsentlig förstärkning av den lokala rådgivningsverksamheten vid lantbruksnämnderna. Förslaget motiverades framför allt av behovet av ökade rådgivningsinsatser som ett komplement till den vidgade ekonomiska stödgivningen i de utpräglade glesbygderna. För nästa budgetår har anvisats medel för inrättande av åtta rådgivartjänster.

Utskottet finner mot angiven bakgrund inte heller motionen 2562 i förevarande del (yrkandet 7 d) påkalla någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Stockholm den 8 maj 1979

På jordbruksutskottets vägnar

SVANTE LUNDKVIST

Närvarande: Einar Larsson (c)*, Svante Lundkvist (s), Hans Wachtmeister (m), Maj Britt Theorin (s), Bertil Jonasson (c), Börje StenSSon (fp), Arne Andersson i Ljung (m), Gunnar Olsson (s), Märta Fredrikson (c), Håkan Strömberg (s), Ingemar Hallenius (c)*, Stig Alftin (s), Karl-Erik Svartberg (s)*, Sven Eric Lorentzon (m)* och Wivi-Anne Radesjö (s).

* Ej närvarande vid yttrandets justering.

Avvikande mening

av Svante Lundkvist, Maj Britt Theorin, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg, Stig Alftin, Karl-Erik Svartberg och Wivi-Anne Radesjö (alla s) som anför:

Enligt vår mening är det viktigt att handläggningen av det nya stödet blir så rationell och enkel som möjligt samtidigt som erforderligt samband upprätthålls mellan olika verksamhetsområden och över sektorsgränser. Handläggningen av ärenden rörande det nya glesbygdsstödet bör därför handhas av länsstyrelsen. Det kan inte vara rationellt att stödärenden handläggs i flera olika organ. Naturligen borde i stället nödvändigt samråd ske genom länsstyrelsens försorg. Vi anser därför att ärenden rörande det nya glesbygdsstödet bör handläggas av länsstyrelsen i samråd med övriga berörda länsorgan. Likaså anser vi att skäl talar för att reglerna för den nya stödformen Stöd till företag i glesbygder, i likhet med vad som varit fallet beträffande de bestämmelser som gäller i fråga om nu tillämpade stödformer, föreläggs riksdagen för beslut.

Vad nu anförts innebär att vi ansluter oss till de synpunkter som framförs i motionen 2581. I fråga om administrationen av den nya stödformen instämmer vi även i syftet med motionen 2555.

I övrigt ansluter vi oss till utskottsmajoritetens uttalanden i detta ärende.

